

СТАНОВИЩЕ

за трудовете на гл. ас. д-р
д-р Петър Христов Горанов,
главен асистент в катедра „Логика, етика и естетика“, представени за конкурс за
заемане на академична длъжност „доцент“ по професионално направление 2.3.
Философия /Етика/, обявен в ДВ бр. 44 от 29.05.2018 г.
Философски факултет, СУ „Св. Климент Охридски“

В обявения конкурс за заемане на академична длъжност, гл. ас. д-р Горанов участва като единствен кандидат. Според изискванията той е представил като научни доказателства публикуван хабилитационен труд (монография), озаглавен „*НАЗАД. Дефанзивни есета за организация на движението: Аз-ът в линии на отстъпление.*“ София: УИ „Св. Климент Охридски“, 2018 г., а също така втора монография – „*Нищо особено. Етически предели и микроидеологии.* (съзерцателни есета)“. София: ИК „КХ – Критика и Хуманизъм“, 2013 г. Спазени са изискванията на действащия в случая закон и двете монографии не повтарят онези за придобиване на образователната и научна степен „доктор“. Към тези две основни научни публикации, д-р Горанов е добавил за участие в конкурса 5 (пет) студии и статии в академични издания, една от които на френски език. Дори само бърз преглед на заглавията и съдържанието им посочва, че всички те са в областта на философската етика, на изследването на основните етически понятия, етическото целеполагане, изобщо – разсъждения върху многопосочната философска валидност на понятието за етос („устойчива форма на реагиране и взимане на решения с участие на желанието“), ако приема неговата оригинална стилистика. С други думи – в този кръг от проблеми, който д-р Горанов вече дълги години разработва успешно в дисциплините, водени от него в различни бакалавърски и магистърски програми на Философски факултет, както и в конференциите, школите, лекциите и семинарите, в които той активно участва. Тази тематика го описва като вече разпознаваем и търсен автор в областта на етическото философстване, проблематизиращо основните етико - философски нагласи и тяхното „историческо преместване“ в разнообразни философски, социални или културни контексти.

В своята продължителна и разпознаваема научна и изследователска активност, д-р Горанов показва устойчив интерес към етическата гледна точка по отношение на всички проблеми – обществени, нравствени, естетически, психологически, социологически, политико - философски и др. - на чиито анализ е посветил своето внимание. При това, с неотслабващ интерес към актуалния момент, пречупен (но не

хронологично) през призмата на класическите концепции на философията на морала. В това умело, на места парадоксално, но винаги аргументирано и характерно за д-р Горанов оформяне на синтеза между настоящето, дори на места злободневното и ерудицията на класическата морална философия в най – широк смисъл, намирам едно от най – силните доказателства за дълбокия изследователски усет и чувствителност към етическата проблематика от страна на автора. „Традиционната философска нагласа конструира класически затворен свят, осяян с метафизични сгради“, пише д-р Горанов в своята монография, представена за участие в конкурса. Тя е посветена изцяло на тематика, занимавала д-р Горанов в последните години. За мен тя представя в един оригинален, на места своеобразен и есеистичен, но задълбочен и философски жанр, мотиви и идеи, може би лекционни размисли и семинарни доклади на автора, в основата на които ясно прозира своеобразен етически смисъл. Ерудицията на кандидата, за която вече говорих, обхваща теми, автори, проблеми, концепции: една истинска панорама на морална, социална, естетическа, политическа и дори семантична тематика, взаимно преплетена, но и коректно анализирана. „Фактът на структурно припокриване и дори семантична тъждественост на доброто с морала в никакъв случай не е случаен“, пише д-р Горанов в *Методическо въведение* към монографията си. За него тези две основни понятия на етическата философия обаче освен, че „символизират и сакрализират“, също така и „описват дребнаво“ цялостния „жизнен свят“ на човека, ако използваме този хусерлиански израз. Всъщност такова припокриване на семантично равнище, за което пише д-р Горанов, е напълно обяснимо за всекидневното съзнание, което се основава на общоприетото и до голяма степен на еднотипното. Във философско – етически план доброто може да не води принудително до подчинение на един авторитет („играта на абсолютизъм“), а да изразява просто някаква норма на съвършенство, която предизвиква възхищение и удивление. (Agatos произлиза етимологично от глагола agamai – удивявам се, изпитвам удоволствие, както пише Грегорио Лури в своето *Въведение в речника на Платон*. Д-р Горанов е отбелязал тази позиция в Отстъпление 2 на монографията *Назад...*, с. 128). Нравствената норма и проблемите, които поставя пред етическата философия нейното аргументиране („пространства на дължимото“ по думите на автора), е също обект на критически анализ от страна на д-р Горанов. В редовете, посветени на този важен за етиката проблем, се разчита едно сякаш „отегчение“ на кандидата от моралното философстване на кантиантската формалистична традиция („внушителна и претенциозна тавтология“) и изобщо към императивите, които могат да бъдат универсализирани, независимо дали

се отнасят до езика или до постъпките. „Нормата е голямата, много по -голяма сестра на желанието“, смята д-р Горанов. Любов, страдание, игра, въображение, опасения, колебания – всичко това е предмет на философско – етическа рефлексия на страниците на монографията от страна на автора, свързана с основната и идея – регреса („назад“) като опит за едно философско, но и светогледно опровержение на „повсеместния мираж на напредването-прогрес“. Това положение е водещо не само в монографията, но и в различните статии, студии, доклади и изказвания на д-р Горанов, с които съм имал възможността да се запозная. Позицията (или съпротивата) срещу „кухия метафизичен патос на дълга“ е представена последователно, защитена с целия широк репертоар от автори, позиции, убедителни и премислени собствени аргументи, изтъкващи силата на желанието и свободата за неговата реализация. Авторът разсъждава върху важното за етиката разграничение между универсално (всеобщо задължително) и общо (прието) нравствено правило, динамиката между външната принуда на нравствената норма и свободния избор на личността по отношения на нейните желания („минимална свободност за реализация на желанията“). Взаимното преплитане на свободата (на „желанието –субект“) и нормативност („гравитационен предел на индивидуалното желание“) определя една нова, оригинална , може би предизвикваща несъгласия, етическа концепция от страна на автора. Тя обаче носи всички белези на един философски и научен принос за българската етика.

В областта на научно- изследователската дейност на д-р Горанов има собствен почерк на философ –етик с устойчивото си обръщане към идеята, че „важно е не да бъде размита границата между етика и естетика, а такава да липсва“. („Етика и естетика са синоними“, както пише той в своята студия за толерантността). Това своеобразно „обръщане“ към Киркегор, към „отношението на съзнанието към самото себе си“, настояването за нов прочит на идеята за „отношението на ценностите/стойностите към благата“, свързва двете монографии, които са представени за рецензия. Тази, ако мога да я нарека съдържателна проблематизация и утвърждаване на идеята за противопоставянето на всякакви идеологически течения във философията на морала („машабните идеологии на доброто“) е собствена позиция на д-р Горанов, която той защитава компетентно, ерудирано, последователно и дори бих казал всеотдайно. Така смятам, че и двете монографии доказват една ползотворна критическа рецепция към етиката от страна на автора си, която се отнася до теоретично противопоставяне на един „упорит навик за издребняване на едро“. Във всички представени за рецензия

научни публикации, д-р Горанов е последователен и това издава плодотворните резултати от един дългогодишен интерес към проблемите на нравствената философия със специфичен акцент. В това отношение студията за толерантността е насочена срещу „усета за толерантност като търпеливо понасяне и снизходително отношение“ и превръщането му „в едва ли не нормативен дискурс“. Или казано с други думи – срещу толерантността като идеология или като някакво групово задължение. „Колкото по-добър е един морал, толкова той е по-нехубав, неприемлив, непоносим, с една реч нетолерантен“, пише автора. Толерантността е „желание на волята за харесване“, някакъв тип „благосклонност на очите (сетивата)“, тя не може да се сведе нормативно до нещо „най – добро“, без заедно с това да се посочат онези единствени (какво драматично противоречие) „най – добри“. Тук анализът на д-р Горанов напуска чисто теоретичното поле и се насочва към едно практическо, но и социално обосновано схващане за моралното понятие, към „непосредствената действителност“ на човешките желания, т.е. нещо, което се отнася конкретно към човешкото поведение. Мисля, че тази защитена позиция на д-р Горанов може да причислим към неговите научни заслуги за българската философия на морала.

Представените трудове на д-р П. Горанов, както и цялостната му изследователска и научно – преподавателска дейност **ми дават основания да приема**, че той отговаря на всички изисквания за **да му бъде присъдена на академичната длъжност „доцент“**. Остроумното и заедно с това премислено методологично разграничение между „макро-“ и „микро-“, богатството на историко – философски тематизации, ясният критерий при тяхното разглеждане и проследяване, своеобразния и ярък език на изложение, безспорната актуалност на философския поглед („капитализмът на доброто“), по философски почтено защитената собствена и ясна позиция за понятието „прогрес“ извън „колективния разум“ (световното човечество), за който пише Кондорсе, изключителната философска ерудиция на автора, постиженията му като преподавател и активен член на академичната общност – всичко това ми дава основания да стигна до заключението, че д-р Горанов е изследовател и преподавател, чието присъствие като хабилитиран учен във Философски факултет ще бъде от полза както за научно – изследователските цели, така и за преподавателската и педагогическа дейност.

Автор на становището: доц. д-р Николай Михайлов, 28.10. 2018 г.